

Högskoleverkets kvalitetsutvärderingar 2011 – 2014

Självvärdering

Lärosäte: Sveriges lantbruksuniversitet, SLU	Utvärderingsärende reg.nr 643-707-12
Huvudområde/område för yrkesexamen: Landskapsplanering	Examen: magister, generell

*Självvärderingen består av tre delar. Den första, och viktigaste, syftar till att möjliggöra en bredare och mer fullständig resultatredovisning än den som kan ske genom de självständiga arbetena. I självvärderingen bör lärosätet därför **redovisa, analysera och värdera** de resultat som uppnåtts i förhållande till samtliga mål som utvärderingen ska ske mot. Redovisningen ska syfta till att visa för de sakkunniga att studenterna (och därmed utbildningen) når de utvalda målen i examensbeskrivningarna. Viss redovisning av förutsättningar och processer kan dock göras för att lärosätet ska ha möjlighet att redogöra för hur det säkerställs att studenterna verkligen når målen. Det är dock inte processer och förutsättningar som ska bedömas av de sakkunniga utan utbildningens resultat, dvs. måluppfyllelsen. Enligt regeringens bedömning i propositionen Fokus på kunskap – kvalitet i den högre utbildningen (prop. 2009/10:139 s. 21) är det viktigt att utbildningarnas användbarhet för arbetslivet bedöms i Högskoleverkets utvärderingar. Detta bör därför beaktas i självvärderingarna.*

Självvärderingen bör sammanlagt inte överstiga 60 000 tecken inklusive mellanslag (cirka 20 A4-sidor), exklusive Högskoleverkets instruktioner och frågor samt lärosätets ifyllda tabeller. För vidare information om självvärderingen, se Generell vägledning för självvärdering i Högskoleverkets system för kvalitetsutvärdering 2011-2014, 2011:4 R samt Högskoleverkets beslut om mål och kriterier för respektive utvärdering.

Del 1

Examensmål 1

För magisterexamen ska studenten visa kunskap och förståelse inom huvudområdet för utbildningen, inbegripet såväl överblick över området som fördjupade kunskaper inom vissa delar av området samt insikt i aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete

Redovisa, analysera och värdera studenternas måluppfyllelse i förhållande till examensmålet.

OBS! I detta och följande examensmål hanteras enbart magisterprogrammet Natur, Hälsa och Trädgård (NHT) vid SLU i Alnarp av skäl som framgår av del 3.

Redovisning och analys

Magisterprogrammet Natur, hälsa och trädgård (NHT) ger en magisterexamen i landskapsplanering med inriktning mot landskapsarkitekturens miljöpsykologi, vilket också karakteriserar de i programmet ingående kurserna. Också det självständiga arbetet skall utföras inom ramen för inriktningen. Landskapsarkitekturens miljöpsykologi är inte ett huvudområde, utan ska ses som en tillämpning av miljöpsykologi i en utomhusmiljö och en specialinriktning av landskapsplanering/landskapsarkitektur. Huvudområdet landskapsplanering definieras vid SLU:

Med landskap menas alla markområden, kultur- såväl som naturpräglade, i staden såväl som på landsbygden. Landskapets dynamik samt kommunikation av alternativ är centrala i både landskapsplanering och landskapsarkitektur. Landskapsplanering omfattar planering och förvaltning (utveckling) av den fysiska miljön, genom koordinering av flera landskapsintressenter. Utgångspunkterna är samhällsförändringar, natur- och kulturförutsättningar samt styrande lagstiftning.

Vetenskaplig grund och gränsdragning: Den teoretiska förankringen finns i planeringens, samhällsbyggandets och kulturlandskapens historiska (dynamiska) utveckling samt i planeringens och förvaltningens metoder och praktik. Den teoretiska ramen härrör ur planeringsteori, landskapsteori, retorik, landskapsanalys och landskapsekologi.

På NHT är alla kurser dubbelklassade i både landskapsplanering och landskapsarkitektur, eftersom de rör sig mellan olika skalnivåer och alternerar mellan planering och gestaltning. Studenterna har också möjlighet att välja om de ska skriva det självständiga arbetet inom det ena eller andra huvudområdet. Oavsett skalnivå eller huvudområde, är det dock alltid det miljöpsykologiska perspektivet som dominerar.

En av programmets viktigaste funktioner är att erbjuda de forskningsrön som tas fram genom den spetsforskning inom fältet natur och hälsa, baserad på miljöpsykologisk teori och tillämpad i en kontext kring landskapsarkitektur/landskapsplanering som bedrivs vid området för Arbetsvetenskap, Ekonomi och Miljöpsykologi, SLU/Alnarp. Denna forskning har bland annat resulterat i den verksamhet som bedrivs vid Alnarps Rehabiliteringsträdgård och ett antal disputerade forskare med ursprung i skilda discipliner, från miljöinriktade forskare (ekologer/landskapsarkitekter) till medicinare och beteendevetare. I det sammanhanget kan också nämnas att flera aktiva doktorander är rekryterade från NHT och nu själva bidrar till forskningen och utbildningen. Programmet kan med andra ord sägas uppfylla en idealisk roll för ämnesområdet: nya forskare rekryteras ur programmet och de forskningsrön som produceras vid institutionen spridas över hela landet genom programmets studenter.

Programmets första kurs (*LP0515: Landskapsarkitekturens miljöpsykologi – hälsofrämjande livsmiljöer*) ger en orientering i den problematik som forskningsfältet normalt rör sig inom. Den förhållandevis ymniga litteraturen avser att spegla såväl inhemsk som internationell forskning som är relevant i sammanhanget och de övningsuppgifter som genomförs inom kursen avser att ge verktyg och modeller för att kunna analysera utomhusmiljöer ur ett brukarperspektiv. Kursmålen ser ut som följer:

Efter genomgången kurs ska studenten kunna:

Söka upp och presentera information om landskapsarkitekturens miljöpsykologi som är relevant för förståelse, utveckling och planering av vardagens utomhusmiljöer

Beskriva och analysera platser i människans livsmiljö utifrån ett brukarperspektiv

Problematiska och analysera olika brukargrupperns varierande behov och intressen i utemiljöer utifrån genus, ålder, kulturell kontext, social situation och funktionsnedsättningar

Värdera och argumentera kring den fysiska miljöns betydelse för människors välbefinnande och trivsel i olika vardagsmiljöer

Examination sker genom att genomföra totalt tre litteraturstudier och fem övningsuppgifter av skiftande ambitionsnivå, där den femte är en ”stor” slutuppgift som resulterar i en formell akademisk uppsats med krav på teoretisk stringens. Övriga övningsuppgifter och litteraturstudierna kan sägas utgöra förövningar inför denna. Uppgiften kallas ”Behovsanalys” och går ut på att studenten analyserar en plats som är en del av en större, gemensam plats (som skiftar från år till år, men inom räckhåll från Alnarp, nu senast i Arlööv), inkluderar relevant bakgrundinformation, identifierar ett behov ur brukarperspektiv och föreslår en åtgärd, som ska motiveras och detaljeras, samt förankras i ämnets teori. Studenten har viss frihet att själv avgöra vilken skalnivå man vill jobba i och vilken typ av problem man vill fokusera på, men studenten måste alltid utgå från brukarnas perspektiv, även om brukarna kan vara potentiella. Som en första förberedelse till slutuppgiften tjänar den första övningen som studenterna genomför på en (eller två) plats(er) de själv väljer på hemmaplan och som benämns ”Platsanalys”. Beskrivningen av uppgiften börjar så här:

Syftet med uppgiften är att med stöd i teorier, begrepp och perspektiv rörande landskapsarkitektur och miljöpsykologi analysera ett område eller en plats.

Alla analyserar utifrån två perspektiv som ni väljer bland de teorier/modeller som finns i litteraturkompendiet Landskapsarkitekturens miljöpsykologi. Alla teorier är inte lika lätt applicerade, men tillsammans visar de på olika sätt att ta sig an ett område. Dessa båda perspektiv skall appliceras på en eller två plats(er) som ni själva väljer, t.ex. i era hemtrakter, antingen en plats var för de båda perspektiven, eller en plats gemensam för båda perspektiven. De geografiska avgränsningarna är inte givna utan du väljer själv en plats med en passande skala som du på förhand tror kan vara lämplig.

- Kaplan
- Grahn / Upplevelsevärden
- Gehl – rum att färdas i
- Gehl – att samla eller sprida
- Lynch

Uppgiften utgår alltså från ett antal modeller som är relevanta i ett miljöpsykologiskt/landskapsarkitektoniskt sammanhang, där ”Grahn” är en modell utarbetad av Patrik Grahn vid SLU i Alnarp och som är i ständig utveckling, vilket också avspeglas i uppgiften. ”Kaplan” utgår från två av

de absolut världsledande miljöpsykologerna, Stephen & Rachel Kaplan. "Gehl" tillför ett humanekologiskt perspektiv, medan "Lynch" är mera strukturellt/arkitektoniskt. Både Gehl och Lynch är klassiska standardverk. Avsikten med uppgiften är att träna sig i att analysera platser utifrån ett upplevelse-/brukarperspektiv och att i viss mån jämföra två skilda och fritt valda modeller. Detta utgör starten till ett sätt att tänka som genomsyrar hela kursen. Till övning 3, "Naturupplevelse", används en modifierad version av "Perceived Restorative Scale", som utarbetats av Terry Hartig vid Uppsala universitet, där avsikten är att träna sin förmåga att bedöma ett naturligt områdes förmåga att fungera som en återhämtande/läkande miljö.

Kurs 2 på programmet (*LP0518: Landskapsarkitekturens miljöpsykologi – hälsofrämjande miljöer i vård, skola och omsorg*) innebär att studenten gör djupdykningar i vissa typer av miljöer och de i kursen ingående övningarna avser bland annat studier på skolgårdar och kring äldreboende.

Kursmålen lyder:

Efter genomgången kurs ska studenten kunna:

- Argumentera kring användningen av utemiljöer i anslutning till olika institutioner
- Problematisera kring utemiljöns betydelse för välbefinnande, hälsa och utveckling för olika brukargrupper inom vård, skola och omsorg
- Undersöka och analysera utemiljöers för- och nackdelar vid verksamheter inom vård, skola och omsorg både utifrån den fysiska miljöns förutsättningar och utifrån verksamheternas förutsättningar
- Utarbeta förslag på hur utemiljön kan bli en integrerad del av verksamheten vid konkreta fall inom vård, skola eller omsorg
- Kommunicera praktiska och teoretiska kunskaper inom området till yrkesverksamma och lek-män

Genom hela kursen löper ett stort grupparbete, där uppgiftsbeskrivningen börjar:

Projektuppgiften består av ett grupparbete som pågår under hela kursperioden. Kursens olika delteman och delövningar är tänkta att berika och tillföra nya infallsvinklar till projektuppgiften.

Syftet med projektuppgiften är att vid ett verkligt fall göra ett förslag på hur utemiljön och verksamheten kan bli bättre integrerade. Platsen/fallet väljer ni inom gruppen och det står er fritt att välja den utifrån en målgrupp som ni inom gruppen har kännedom om eller om ni väljer en för er "ny" målgrupp. Det kan vara exempelvis vid ett äldreboende, ett sjukhus, en dagcentral eller en barnklinik, men det kan också vara en skolgård eller dagisgård.

Examination sker genom bedömningar av den uppsats som grupparbetet resulterar i, samt olika individuella inlämningar.

Den tredje kursen på programmet (*LP0519: Landskapsarkitekturens miljöpsykologi – teori och metod*) beskrivs närmare under nästa examinationsmål, men även denna är mycket vetenskaplig med teori som innebär fördjupningar inom vissa fält där de olika metoderna är särskilt effektiva, t.ex. miljöpsykologiska, kulturgeografiska och humanekologiska aspekter inom barnforskning och platsidentitet. Denna teori examineras delvis i de metodologiska inlämningsuppgifter som beskrivs under examinationsmål 2 nedan.

Gemensamt för alla tre kurserna är att den tämligen ymniga vetenskapliga litteraturen (vars fokus är inom miljöpsykologi, med utblickar mot humanekologi, kulturgeografi, sociologi och landskapsarki-

tektur) examineras i individuella litteraturstudier och litteratureseminarier i grupp. Ett exempel är litteraturuppgiften till LP0515:

Litteraturen till kursen finns angiven på litteraturlistan och är uppdelad på de olika träffarna.

Redovisningen av litteraturen kommer att ske dels skriftligt, dels i form av litteratureseminarium. Inför kursträff 2, 3 och 4 vill jag att ni besvarar följande frågor med max 4 A4 sidor. Använd något referenshanteringssystem, t.ex. Harvard. Inkludera namn, kursbeteckning och datum på inlämningen. Spara den som dittnamn_litt1, dittnamn_litt2 resp. dittnamn_litt3 och lämna in den via Fronter.

Skriftlig rapport. Fokusera på följande frågeställningar:

- Hälsa och planering – Vad ger litteraturen för vägledning för planering av människors välbefinnande och angränsande aspekter, som trygghet, tillgänglighet m.m.?
- Är det några referenser du tycker motsäger varandra?
- Är det något som du känner var mer intressant än annat? Varför?
- Fanns det något som du inte höll med om eller där du på något annat sätt kände dig provocerad av författaren?
- Fanns det någon litteratur som förklarade sammanhang eller samband för dig som du tidigare inte tänkt på?

Lämnas in på Fronter på fredagen före resp. kursträff.

Vid litteratureseminarierna under träff 2, 3 och 4 vill jag att ni diskuterar:

- Vilka texter var de mest värdefulla? Varför?
- Vilka är de viktigaste lärdomarna man kan dra ur litteraturen?
- Vilken vetenskaplig grund finns det för de olika perspektiven? Trovärdighet?
- Hur kan man praktiskt implementera kunskapen i praktiken?
- Vad är lätt/svårt att implementera?
- Vad för material behövs för att kunna ta hänsyn till de olika aspekterna?

Denna uppgift upprepas tre gånger, inför de tre sista (av fyra) kursträffarna, med olika litteratur varje gång, vilket framgår av litteraturlistan för kursen:

Kursens huvudlitteratur:

- Johansson, M. & Küller, M. (2005) Svensk miljöpsykologi. Lund: Studentlitteratur. *Denna bok används även inom övriga kurser i programmet.*
- Kompendiet Landskapsarkitektursens miljöpsykologi (delas ut vid första träffen).

Följande är en sammanställning över litteraturen till de tre litteratureseminarierna under träff 2, 3, resp. 4. Observera att listan är preliminär och kan komma att ändras i något enstaka fall.

Träff 2 (Litteratureseminarium 1 – landskapsarkitektursens miljöpsykologi)

- Bell, P.A., Greene, T.C., Fischer, J.F. & Baum, A. (2001). Why study environmental psychology. Public space and territoriality. Thomson Wadsworth, Belmont CA. (s. 251-292) Fronter
- Björklid, P. (2005). Närmiljön – hinder eller pedagogisk resurs? I: Johansson, M. & Küller, M. (red.). Svensk miljöpsykologi (s. 141-158). Lund: Studentlitteratur.
- Bull, Chris, Hoose, Jayne & Weed (2003). An introduction to leisure studies. Prentice Hall, Harlow. Kapitel 4, Leisure lifestyles, gender and the family, s. 71-90. Fronter
- Grahn, P. & Stigsdotter, U. (2003). Landscape planning and stress. Urban Forestry & Urban Greening, 2, 1-18. Fronter

- Hägerhäll, C. (2005). Naturen i landskapsupplevelsen och landskapsupplevelsens natur. I: Johansson, M. & Küller, M. (red.). Svensk miljöpsykologi (s. 209-226). Lund: Studentlitteratur.
- Küller, R. (2005). Miljöpsykologins uppkomst och utveckling i Sverige. I: Johansson, M. & Küller, M. (red.). Svensk miljöpsykologi (s. 17-34). Lund: Studentlitteratur.
- Sorte, G. (2005). Parken för Homo Urbanis – stadsmänniskan. I: Johansson, M. & Küller, M. (red.). Svensk miljöpsykologi (s. 227-244). Lund: Studentlitteratur.

Träff 3 (Litteraturseminarium 2 – hälsa & natur, universal design)

- Andersson, S. (2007). Fysisk planering för fysisk aktivitet – en intervjustudie om stadsplanering och hälsa. Examensarbete 10p. Fronter
- Annerstedt, M. & Währborg, P. (2011). Nature-assisted therapy: Systematic review of controlled and observational studies. *Scandinavian Journal of Public Health* 39(4): 371-388. Fronter
- Howell, A. J., Dopko, R. L., Passmore, H.-A. & Buro, K. (2011). Nature connectedness: Associations with well-being and mindfulness. *Personality and Individual Differences* 51(2): 166-171.
- Hälsokonsekvensbedömning I fysisk planering. Fördjupning av översiktsplan för området Fyrvalle-Remonthagen, Östersund. http://www.fhi.se/PageFiles/3993/R200718_HKB_0710.pdf Fronter
- Iwarsson, S. & Ståhl, A. (2003). Accessibility, Usability and Universal Design – positioning and definition of concepts describing person-environment relationships. *Disability and Rehabilitation*, 25, 57-66 Fronter
- Kylin, M. (2004). Runda bollar i fyrkantiga hål – om fysisk planering med barnperspektiv. Ur: "Från koja till plan. Om barnperspektiv på utemiljön i planeringssammanhang. Doctoral thesis No. 2004:472, Inst. För landskapsplanering Alnarp." Fronter
- McNicholas, J., Gilbey, A., Rennie, A., Ahmedzai, S., Dono, J. A. & Ormerod, E. (2005). Pet ownership and human health: a brief review of evidence and issues. *British Medical Journal* 331(7527): 1252-1254. Fronter
- Månsson, K. (1999) Bygg för alla. Svensk byggtjänst, Stockholm. (Finns i kompendiet Landskapsarkitekturens miljöpsykologi).
- Mårtensson, F. & Kylin, M. (2005). Många kojor och mycket spring – att planera med barns perspektiv. *Gröna Fakta* 3/2005. Utemiljö och Movium, Alnarp. Fronter
- Tenngart Ivarsson, C. & Hagerhall, C.M. (2008). The perceived restorativeness of gardens – assessing the restorativeness of a mixed built and natural scene type. *Urban Forestry and Urban Greening*, 7, 107-118. Fronter

Träff 4 (Litteraturseminarium 3 – trygghet)

- Andersson, B. (2005). Mäns våld blir kvinnors ansvar. . I: Friberg, T. (red.) Speglingar av rum. Om könskodade platser och sammanhang. Brutus Östlings Bokförlag Symposium Stockholm, Stehag. s. 69-85. Fronter
- Forsberg, G. (2005). Den genderiserade staden. I: Friberg, T. (red.) Speglingar av rum. Om könskodade platser och sammanhang. Brutus Östlings Bokförlag Symposium Stockholm, Stehag. s. 19-35. Fronter
- Laike, T. (2005). Inomhusmiljöns betydelse för barns välbefinnande. I: Johansson, M. & Küller, M. (red.). Svensk miljöpsykologi (s. 125-140). Lund: Studentlitteratur.
- Listerborn, C. (2005). Husby i världen. Om kön, plats och globala relationer. I: Friberg, T. (red.) Speglingar av rum. Om könskodade platser och sammanhang. Brutus Östlings Bokförlag Symposium Stockholm, Stehag. s. 247-261. Fronter
- Müller, C., Librizzi, L. & Popoola, M. (2004). Utemiljö för alla – en fråga om integration och mångfald. *Gröna fakta* 8/2004. Utemiljö och Movium, Alnarp. Fronter

- Worpole, K. (2007). The health of the people in the highest law. Public health, public policy and green space. I: Ward Thompson, C & Travlou, P (red.). Open Space People Space. Taylor & Francis, Oxon, s. 11-22. Fronter

Referenslitteratur/ytterligare tips

Landskapsarkitekturens miljöpsykologi & allmänt

- Bell, P.A., Greene, T.C., Fischer, J.F. & Baum, A. (2001). Why study environmental psychology. Environmental psychology. Thomson Wadsworth, Belmont CA (s. 1-22).
- Birgerstam, P. (2000). Skapande handling. Studentlitteratur, Lund.
- Bonnes, M., Lee, T. & Bonaiuto, M. (2003). Psychological theories for environmental issues. Aldershot Ashgate.
- Kristensson, E. (2007) Bostadsgården. Vardagsrum, lekplats, mötesplats och utsikt. I: Laurell, M. (red.) Formas, Stockholm.
- Sociotophandboken, del A och B.
<http://www.stockholm.se/TrafikStadsplanering/Stadsplanering/Gronstrukturplanering/Sociotopkarta>

Universal design – tillgänglighet

- Björklund, H. (2004). Att planera för integration: Exempel från Malmö. Examensarbete, Inst. för infrastruktur, KTH. (<http://www.infra.kth.se/bba/PDF/Bjorklund.pdf>)
- Boverket (2005). Enklare utan hinder. Boverket, Karlskrona.
- Dyck, I. & Dossa, P. (2007) Place, health and home: Gender and migration in the constitution of healthy space. Health and Place, 13, 691-701.
- Halldén, G. (2005). Platsens betydelse och barns sätt att ladda en plats med symbolisk mening. I: Friberg, T. (red.) Speglingar av rum. Om könskodade platser och sammanhang. Brutus Östlings Bokförlag Symposium Stockholm, Stehag. s. 173-192.
- Jansson, T. (2007). Landskap för spontanidrott, SLU Ultuna.
<http://www.idrottsforum.org/articles/jansson/jansson071003.html>
- Larsson, A. (2005). Kön och rum i den fysiska planeringen. I: Friberg, T. (red.) Speglingar av rum. Om könskodade platser och sammanhang. Brutus Östlings Bokförlag Symposium Stockholm, Stehag. s. 211-228.
- Marhenke, Å., Lenninger, A., Olsson, T. & Åkerblom, P. (2000). Risk för lek! Gröna Fakta 4/2000. Utemiljö och Movium, Alnarp.
- Popoola, M. (2002). Integration, en samtidspegling. Ajour Nr 8, Svenska Kommunförbundet, Stockholm. (s. 9-15, 47-73).
http://www.sverigemotrasism.nu/upload/docs/kunskapsoversikt_integration_svek_om.pdf
- Rosengren, A. (2005). Plats för hemlösa. I: Friberg, T. (red.) Speglingar av rum. Om könskodade platser och sammanhang. Brutus Östlings Bokförlag Symposium Stockholm, Stehag. s. 87-102.
- Svensson, E. (2001). Bygg ikapp handikapp. Svensk Byggtjänst, Stockholm.
- Svensson, P. (2004). Planera belysningen på kyrkogården. Gröna Fakta 1/2004. Utemiljö och Movium, Alnarp.
- Timperio, A. et al. (2007). Is availability of public open space equitable across areas? Health & Place, 13, 335-340.

Natur & hälsa

- Cutt, H. et al. (2007). Dog ownership, health and physical activity: A critical review of the literature. Health & Place, 13, 261-272
- Joye, Y. & De Block, A. (2011). 'Nature and I are Two': A Critical Examination of the Biophilia Hy-

pothesis. *Environmental Values* 20(2): 189-215.

- Korpela, K.M. & Ylén, M. (2007). Perceived health is associated with visiting natural favourite places in the vicinity. *Health & Place*, 13, 138-151.
- Naturen som kraftkälla – Naturvårdsverket
- Pampalon, R., Martinez, J. & Hamel, D. (2007). Does living in rural areas make a difference for health in Québec? *Health & Place*, 13, 421-435.
- Rydén, O. & Stenström, U. (2000). *Hälsopsykologi: psykologiska aspekter på hälsa och sjukdom*. Stockholm Bonnier.
- Wakefield, S. & MacMullan, C. (2005). Healing in the places of decline: (re)imagining everyday landscapes in Hamilton, Ontario. *Health & Place*, 11, 299-312.

Utöver litteraturen, så möter studenterna också de forskare som är aktiva inom fältet, framför allt vid SLU, men även vid LTH, KI, Malmö högskola och andra lärosäten. Programmet är en viktig kanal för den aktiva och framgångsrika miljöpsykologiskt inriktade forskningen vid SLU i Alnarp. Studenterna får ta del av aktuella forskningsrön genom hela programmet och examineras genom längre projekt och kortare övningsuppgifter.

Värdering

NHT är tämligen teoritungt, och den största tyngden och fördjupningen är inom den miljöpsykologiskt inriktade aspekten av ämnet landskapsplanering (och/eller landskapsarkitektur), inom vilken en mycket viktig forskningsgren vid SLU i Alnarp bedrivs. Trots att magisterprogrammet går på distans (cirka tre kursdagar per månad på campus, om man läser på halvfart), så får studenterna mycket intensiv kontakt med denna forskning, dels genom litteraturen, dels genom föreläsningar och seminarier med aktiva forskare och dels genom att de genom övningar och andra examinationsformer får möjlighet att tillämpa den i praktiken. Slutsatsen blir att studenterna får en mycket god inblick i ämnesområdet och blir ständigt uppdaterade kring det aktuella forskningsläget.

Del 1

Examensmål 2

För magisterexamen ska studenten visa fördjupad metodkunskap inom huvudområdet för utbildningen Redovisa, analysera och värdera studenternas måluppfyllelse i förhållande till examensmålet.

Redovisning och analys

Kursen LP0519: *Landskapsarkitekturens miljöpsykologi – teori och metod* är tänkt som en förberedelse inför det självständiga arbetet genom träning i för ämnet relevanta metoder, samtidigt som studenten tränas i att redovisa på olika sätt, muntligt såväl som skriftligt. Därmed inte sagt att de båda inledande kurserna saknar metodologiskt innehåll, men där hanteras metoder/modeller friare för att fokus ska ligga på att träna sig själv i att läsa landskap utifrån olika principer (se t.ex. bedömningsmodellerna för platsanalysen ovan på sid 3). Metodiken i LP0519 är mera forskningsinriktad och går i princip ut på att samla in kvalitativa/kvantitativa data kring hur andra människor uppfattar och påverkas av landskap/miljöer. Störst vikt läggs vid följande metoder, som redovisas och tränas vid särskilda examinationsmoment:

Observation

Hur används denna plats och av vem?

Metod

- Observation
- Fältanteckningar
- Aktivitetskarta

Mål

- Att lära känna en plats.

Frågeställningar

- Vem använder den? Vad gör man där? Fungerar den?

Genomförande av studien

- Välj ut en plats utomhus, ett torg eller liknade (den ska vara väl avgränsad/lättdefinierad).
- Gör återkommande besök/observationer, ca 5 h total observationstid.
- Tänk på att utnyttja variationerna i årstider, ljus, väder, tid på dygnet, veckodag osv.

Redovisning

- Gör en egen projektbeskrivning (1/2 sida) och beskriv vilken plats ni valt, hur ofta, hur länge och när ni hade tänkt vara där. Och hur ni planerar att dokumentera.
- Skriv en text (motsvarande ett kapitel ur en antologi) om 15 000 – 20 000 tecken där ni med
- en personlig prägel berättar och beskriver er plats samt diskuterar era resultat mot relevant
- litteratur. Ett mindre antal bilder, skisser och fotografier (s/v) är bra.

Intervju

Boende, trivsel och hemkänsla

Uppgiften går ut på att undersöka på vilka sätt den fysiska miljön i boendet bidrar till trivsel och hemkänsla för en specifik person. Uppgiften skall ge dig träning i att använda intervju och mental karta som metod. Om vi finner oss väl till rätta där vi bor gör vi oss med tiden hemma på denna plats. Vi trivs och får hemkänsla när vi kommer dit. Förutom att vara en plats där individen kan upprätthålla nödvändiga livsprocesser som att äta och sova så kan boendemiljön mer eller mindre väl bidra till känslomässig förankring och till att stödja och uttrycka den egna identiteten. Men man kan också ha negativt laddade

känslor till sitt boende eller sitt grannskap som gör att man känner sig hemlös trots att man har bostad. Man också vara utan bostad men hitta mer provisoriska former för att uppnå hemkänsla. Din uppgift blir att undersöka vilka aspekter av boendet som bidrar till positivt respektive negativt laddade känslor. Tonvikten kan ligga på att kartlägga vilken roll olika aspekter i den fysiska miljön har för personens trivsel och hemkänsla. Ett alternativ är att utgå från hur personen upplever sitt nuvarande boende. Detta kan innebära att ni även kommer in på andra platser i personens liv där personen trivs eller känt/känner sig hemma. Oavsett vinkel så missa inte att beskriva såväl de psykologiska som de konkreta miljöaspekterna i relationen mellan personen och boendet! Med boendemiljö menas i denna uppgift bostaden och dess inomhusmiljö men givetvis även utemiljön och grannskapet i stort. Ofta är det lämpligt att börja med inomhusmiljön men det är din uppgift att se till att pröva hemkänslans räckvidd ut på gården, in i trädgårdar och ut i grannskapet eller staden...

Intervju

Du skall intervjuva en person. Intervjun bör göras hemma hos personen. Det är inte lämpligt att intervjua någon som man känner. Ni kan exempelvis "byta" lätt bekanta med varandra. Beräkna en intervju-tid på cirka 1 1/2 - 2 timmar. Intervjun skall vara halvstrukturerad. Det innebär att du i förväg har arbetat fram mer generella frågeteman som du utgår från. Ambitionen är att låta samtalet löpa fritt kring ämnet men ändå se till att intervjun behandlar de teman som du satt upp i förväg. Det är ofta bra att ha ett par frågor med mer exakt ordalydelse utskrivna för varje frågetema som stöd, om samtalet stannar av eller tappar riktning. Detta är också bra för att säkerställa att vissa saker tas upp eller för att lättare kunna göra jämförelser mellan olika intervjuer. Intervjun skall bandas och delvis transkriberas

(skrivs ut). Hör av er om ni har problem med att ordna tekniken. Att själv skriva ut några intervjuer är ett bra sätt att lära sig hur man fungerar som intervjuare. I bästa fall blir det en bra början på analysen. Men det tar tid. Även för en van person tar en två timmars intervju en hel arbetsdag att skriva ut. I denna skall ägna ungefär en timme åt att ordagrant skriva ut allt det som sägs i någon del av intervjun. Du kan välja att skriva ut de partier av intervjun som du tycker är mest intressanta för att kunna besvara frågan. I övriga delar kan du göra korta noteringar, stödord eller skriva ned enskilda meningar som du tror att du kommer att behöva under analysen. Byt ut personens riktiga namn mot ett påhittat redan från början när du skriver ut! Kom ihåg att en intervju aldrig blir den andra lik!

Mental karta

Du skall be personen göra rita upp bild av sin boendemiljö för dig. Ta med ett block och en bra penna t ex en mjuk blyertspenna och ett suddgummi. Var tydlig med att det som har betydelse för hur personen skall ingå. Det kan vara platser, stråk och detaljer som har betydelse för personen använder och värderar sitt boende. Personen avgör själv hur mycket av omgivningarna som skall räknas in i deras nära grannskap. Du kan välja att inleda intervjun med denna uppgift eller när det verkar lägligt t ex när personen börjar beskriva och förklara hur saker ser ut och fungerar i huset och området. Betona att det är deras egen inre bilder av deras boendemiljö som de skall försöka rita, inte någon "riktig" karta. Det är snarare en affektiv karta än en kognitiv karta som skall göras. Läs om skillnaden mellan de två i kapitlet av Gunilla Torell i Svensk miljöpsykologi (Johansson & Küller 2005).

Intervjusituation och frågeställningar

Du skall undersöka hur personen trivs med sitt boende och vad i miljön som är viktigt för hur personen upplever och värderar sitt boende. Förklara gärna inledningsvis att du med boendemiljö menar både inomhus- och utomhusmiljö. Att du är intresserad av allt - både i huset och i omgivningarna - som bidrar till att just han eller hon trivs och känner sig hemma där. Det kan också handla om sådant som gör att han eller hon inte känner sig hemma där eller rent av vantrivs. Inled intervjun med enklare faktauppgifter och konkreta frågor t ex kring boende, familjesituation, varför personen flyttade dit, trivsel, bra/dåligt med boendet, innemiljön, utemiljön, läget, grannar o s v. Med början i frågor om fysisk miljö

och generella trivselsfrågor kan du låta samtalet spinna vidare till frågor om det sociala sammanhanget på platsen och boendets mer personliga och existentiella innebörder. Frågor om andra platser där personen också känner sig "hemma" - t ex i sommarstugan, i bilen, hos föräldrarna o s v, kan göra det lättare fånga boendemiljöns mer specifika betydelse. Tonvikten mellan frågor kring trivsel och preferenser och frågor kring hemkänsla får gärna skifta mellan era olika intervjuer. En intervju skall alltid avslutas med frågor av "lättare" karaktär, kanske ett samtal som fortsätter en stund efter att bandet stängts av.

Bearbetning och analys

Under analysen får du räkna med att lyssna igenom materialet ett par gånger. Det handlar om att pendla mellan detalj och helhetsintryck. Helheten handlar om att läsa/lyssna igenom hela intervjun och försöka skapa dig en bild av relation mellan just denna person och denna plats. Detaljnivån handlar om konkreta detaljer på platser och deras funktioner. Det handlar också om att titta på ordvalet och hur frågor besvaras; där intervjun flöt lätt, det fanns någon tvekan, ambivalens o s v. Med dina utskrifts och anteckningar från inspelningarna som underlag gör du en innehållsanalys och sorterar materialet under olika teman. Du kan göra noteringar av tema i kanten eller använda pennor i olika färger för olika teman. För att hinna med att gå på djupet i intervjun får du göra en avgränsning i din redogörelse. Välj ut en aspekt som du tycker är speciellt intressant och låt rapporten handla om det. Det var t ex vara utifrån vad som kommit fram under intervjun och/eller litteratur du läst. Rapporten ska alltså inte innehålla allt från intervjun. Tydliggör denna avgränsning i inledningen. Analysen skall bestå av följande delar:

1. Inledning med bakgrund och fakta: Om intervjupersonen (t ex ålder, familjesituation) och boendemiljön (typ av område, hus, upplåtelseform, område, utemiljö, läge). Ange inte personens egentliga namn, område, gata e dyl.

2. 1: a analys/bearbetning: Beskriva boendet ur personens eget perspektiv. Utgå från de ord, platser och beskrivningar som hon eller han själv använder för att beskriva sin upplevelse. Använd gärna dessa som underrubriker texten. Det skall vara deskriptivt till sin karaktär och innehålla kursiverade citat från personen. Denna del kan ha en mer narrativ karaktär eller vara en redovisning av resultat från meningskoncentrerings (se vidare i Kvale). Hur du än väljer att göra skall denna del förmedla en helhetsbild av personens eget perspektiv.

3. 2: a analys: Redogör för en analys av personens trivsel och hemkänsla på platsen. Lyft fram de aspekter i boendesituationen som helhet och i den fysiska miljön som du uppfattar som viktigast för individens trivsel och hemkänsla. Även här kan du exemplifiera med kursiverade citat ur intervjun men det skall i så fall föregås av en analys där du redogör för vad du menar att detta är ett exempel på. Ett alternativ är att organisera denna analys under teman som knyter an till begrepp som du hittat i litteraturen och pekar ut den (miljö)psykologiska karaktären på relation mellan plats och individ. Det andra alternativet är att tematisera materialet i denna del i termer av fysisk miljö t ex innemiljö, uteplatsen, kvarteret o s v och låta analysen av relationen inordna sig i denna struktur.

Gåtur

Gåtur

Uppgiften går ut på att öva er i att undersöka och analysera barns miljöanvändning och miljöpreferenser. Den metod ni skall använda kallas ibland för "gåtur". Det är en allmänt använd strategi för att studera människors miljöanvändning som kan utformas på olika sätt. I den här uppgiften är det barn som skall ledsaga er genom sin vardagsmiljö för att ni skall få en chans att sätta er in i deras perspektiv på sin nära omgivning. Andra benämningar för denna typ av studier är "child lead expedition/tour", eller

varför inte "hopp, spring och skutt-tur" när det gäller barn. På engelska finns det också en mer strukturerad metod, "walk through evaluation" som innebär att man längs en förutbestämd väg lotsar människor mellan olika platser som man låter de kommentera och värdera.

Strategi

Gåturen skall i så hög grad som möjligt styras av barnet/en, både i stort och smått. Syftet är att ta reda på vilka konkreta platser och stråk som barn använder i sin nära omgivning och hur de värderas. Du skall också ta reda på hur de mycket konkret väljer att ta sig fram och använda dessa miljöer – med sin kropp och som del av socialt samspel, lek och fantiserande o s v. Förutom den konkreta användningen skall du samla på barnens beskrivningar och berättelser om sin miljö t ex vad de tycker är fult, fint, mysigt och saker som har hänt på olika platser. Under vissa gåturer räcker det långt att lyssna och iaktta, medan man vid andra tillfällen måste vara mer aktiv med att ställa frågor och be barnen visa hur de brukar göra. Som vuxen måste Du givetvis hela tiden se till barnets säkerhet och avbryta eller styra om turen om så krävs! Du måste få tillstånd att genomföra gåturen av en förälder!

Urval

Det brukar fungera bra med ett barn, två barn eller möjligen tre barn om dessa är kompisar. Barnen är lämpligen 9 - 12 år gamla. Ni bör be barn och föräldrar att avsätta minst två timmar till uppgiften. Det bästa är om ni bara är ytligt bekant med det/de barn som är med på gåturen.

Frågeställningar

Här följer några mer specificerade frågor kring barnens miljöanvändning och miljöupplevande som du skall försöka besvara under gåturen:

- Vilka platser och stråk använder barnen?
- Hur värderar barnen dessa miljöer?
 - platser som de tycker särskilt mycket om?
 - miljöer de tycker illa om (kanske undviker)?
- Hur använder de platserna/stråken?
 - med kroppen
 - i socialt samspel
 - i lek och fantasiliv

Samla på barnens berättelser, associationer och sätt att ange och beskriva olika sammanhang och förhållanden i närmiljön. Var särskilt uppmärksam på vad det är i platsers karaktär, utformning respektive innehåll – även på detaljnivå – som har betydelse för barns värdering och användning. Notera särskilt den roll olika naturelement (t ex vegetation och vatten) och processer i naturen (t ex väderlek och växandet) spelar för deras miljöanvändning.

Försök uppskatta var gränsen går för vad som kan kallas närmiljö ur barnens perspektiv d v s var går gränsen mellan områden de är väl bekanta med och känner sig hemma i och mer främmande omgivningar. Notera förbud eller andra mer "osynliga" begränsningar som barnen uppfattar sätter ramarna för deras miljöanvändning. Det kan handla om vuxnas gränssättning men också saker som uppfattas som otureligt eller riskabelt t ex i trafikmiljö eller social miljö.

Följande frågor av faktakaraktär kan ni stämma av under gåturen, eller ta som inledande eller avslutande frågor till gåturen:

- Hur tar sig barnen vanligtvis till skolan?
- Till vilka platser i närmiljön färdas barnen på egen hand?
- Hur mycket och ofta vistas barnen i sin närmiljö? (kall resp varm årstid)
- Hur långt bort från bostaden hittar barnen och är bekant med miljön?

- Hur används miljön närmast bostaden? (t ex gård, balkong, trapphus, uteplats, trädgård)

Förberedelser

Ta med en karta över området t ex en stadskarta. Denna kan du använda för att pricka in den väg ni färdas längs. Om du tar flera kopior kan du föra anteckningar från samtalet med barnen direkt på kartbladen. Ett annat alternativ är att ha litet block och penna för att skriva ned det som görs och sägs. Besök gärna området någon gång innan gåturen! Under gåturen skall du kunna koncentrera dig på att följa med och lyssna utan att behöva ägna dig åt att hålla reda på var ni är. Om du har tillgång till kamera kan det vara bra att få med sig foton på viktiga platser inför analysen. Tänk på att detta i så fall bara är ett komplement i denna övning och inte ersätter den skriftliga beskrivningen av platser och detaljer! I Cele (2006) finns ett separat kapitel om fotografering för den intresserade.

Uppstart

Börja gärna gåturen från bostadens ytterport. Om barn/et/en vistas mycket ute och känner sig säker på uppgiften så har han/hon/de säkert egna tankar om vart turen skall gå. Om inte kan ett bra förslag vara att börja med skolvägen eller någon annan plats i närmiljön dit de är vana att ta sig på egen hand t ex någon fritidsaktivitet, affär eller en kompis. Om de är flera som vill visa olika vägar och platser så uppmana de att även visa varandra sina platser. Barnens sätt att använda och prata om miljön med varandra kan ge värdefull information!

Enkät

Praktisk övning som ett obligatoriskt moment där studenterna använder sig av enkätformuläret på Google Drive gemensamt på sal, varefter studenterna testat varandras enkäter. Som en förberedelse till momentet ska man ha deltagit i några marknadsundersökningar på webben, samt läst delar av Jan Trost, 2007: "Enkätboken".

Triangulering

Kommunikation, planering och processer

Denna uppgift handlar om att lära sig att utnyttja möjligheten att använda flera metoder tillsammans, s.k. triangulering. Detta innebär en möjlighet att belysa ett problem från olika håll med hjälp av metoder som producerar olika typer av data för samma studieobjekt. Det går utmärkt att använda både kvalitativa och kvantitativa data – det avgörande är inte vilken sorts data som produceras, utan att metoderna är relevanta för studien. Ta gärna hänsyn till er egen kompetens (grundutbildning, yrke) när ni väljer angreppssätt och metoder.

Er uppgift är att göra en analys av ett större grönområde (rekreationsområde, större park...) och identifiera behovet av förbättringar. Era studier och analyser ska ligga till grund för framtida miljöförbättringar. Skicka så snart som möjligt ert upplägg till Anna på hur ni tänkt att genomföra uppgiften: syfte, plats och metod (referenslitteratur ska vara med för de metoder ni planerar använda), detta så att jag kan godkänna den som relevant samt att kontrollera att arbetsbelastningen blir rimlig. Om ni vill diskutera något hör gärna av er. Jag kan vara svår att nå, maila då ert telefonnummer så ringer jag upp er.

Under Träff 3 kommer ni att få höra ett antal kortare föreläsningar där olika forskare berättar om olika metoder de använt. Ni kommer även att ha ett litteraturseminarium där ni ska läsa 5 texter från NÄRNATURENS MÅNGFALD Planering och brukande av Arriesjöns strövområde (Hillbur, 2009) där olika forskare har olika angreppssätt på samma plats. Under träffen kommer uppgiften att presenteras, ni får tid till att planera vad ni vill göra samt slutligen tid till handledning.

Teoretisk redovisning

Till Träff 4 ska ni ha förberett att kunna ha ett samtal kring den teori ni använt er av. Välj den litteratur, en vetenskaplig text, som ni finner mest relevant för ert arbete. Under onsdagen kommer ni i grupper mindre grupper att beredas tid att diskutera litteraturen. Skicka referens på den text ni kommer att använda er av för dessa diskussioner till anna.peterson@slu.se senast 10e december.

Muntlig presentation

Ni ska själva välja vem ni riktar er presentation till och detta ska vara tydligt uttalat. Er presentation ska föreställa en realistisk situation som skulle kunna förekomma någon gång under en miljöförbättringsprocess. I den muntliga delen ska ert arbete alltså presenteras ur det lokala perspektivet med fokus på platsen och dess brukare. Målgruppen ni ska presentera för kan t ex vara skolläring, politiker, kollegor, någon förening, brukare eller föräldrar. Redovisningen ska vara anpassad efter vald målgrupp.

I kursen ingår också att träna textanalys, såväl strukturellt (hur är texterna uppbyggda?) och innehållsmässigt (textens kvalitet, användbarhet m.m.) som en enkelt uppbyggd hemuppgift.

Vidare berörs efterarbetet i viss mån. Det är dock inte allt som examineras, t.ex. statistiska metoder, som enbart berörs i en orienterande föreläsning.

Kursen innehåller också ett vetenskapsteoretiskt seminarium och redovisningarna är medvetet utformade så att studenterna får redovisa på ett antal olika sätt (abstract, poster, muntligt med eller utan digitala hjälpmedel etc.).

Värdering

Genom kursen LP0519 får studenterna på NHT en mycket grundlig och i stort sett uttömmande uppsättning forskningsmetoder som är relevanta för ämnesområdet. De får tillfälle att testa dem i mer eller mindre skarpa lägen och utvärdera varandras prestationer. Detta genomförs till stor del med hjälp av en teoretisk apparat som ligger i forskningsfronten i ämnet. Genom de båda andra kurserna får studenterna träning i att själva bedöma landskap utifrån ett upplevelse- och hälsoperspektiv med hjälp av olika modeller. Examinationsmålet är mycket väl uppfyllt.

Del 1

Examensmål 3

För magisterexamen ska studenten visa förmåga att integrera kunskap och att analysera, bedöma och hantera komplexa företeelser, frågeställningar och situationer, även med begränsad information

Redovisa, analysera och värdera studenternas måluppfyllelse i förhållande till examensmålet.

Redovisning och analys

Här finns flera exempel från alla tre kurserna, bl.a. den stora gruppuppgiften från LP0518 som är beskriven på s. 4 (se examensmål 1). Från LP0519 kan nämnas trianguleringsuppgiften s.13-14 (se examensmål 2) och från LP0515 kan nämnas den stora slutuppgiften ("behovsanalys"):

Målsättningen med arbetet är att ge möjlighet att tillämpa kursens olika teman applicerat på en verklig plats. Fältarbetet kan göras i grupp, om ni önskar, men uppsatsen är individuell. Ni får gärna samarbeta även med rapporten, om ni vill. Grundkravet är att det "visionära" arbetet är individuellt, alltså det som innebär ett förslag på förbättringar i området.

[...]

Beskrivning av uppgiften

I detta projekt samarbetar vi med Burlövs kommun. Vi ska hjälpa kommunen att öka deras kunskaper om undersökningsområdet. Varje grupp får ett delområde i Arlov. Ni bör också sätta in ert område i ett större sammanhang.

Syfte med behovsanalysen är:

Främst att klargöra varför en förändring behövs och specificera faktiska behov. Formulera mål och strategier som underlag för kommunens kommande arbete. Behovsanalysen ska svara på följande frågor:

- Hur ser det ut idag; vilken bakgrund har detta område?
- Vilka förutsättningar (positiva och negativa) har området?
- Vad ska uppnås?
- Vilka begränsningar finns?
- Vad ska prioriteras?
- Vilken organisation och struktur kan ett fortsatt arbete ha?

När ni gör er behovsanalys ska ni använda allt ni lärt er under kursens gång och den kompetens som ni har sedan tidigare. Tanken är att ni under kursens gång ska kunna väva in något från alla moment och övningar under kursen (till exempel trygghet, tillgänglighet). Ni bör också använda er av (någon/några) av de teorier som ni använde i övning 1, er individuella platsanalys, och som ni tycker är lämplig(a) för området. Om ni dessutom känner till någon ytterligare analysmodell, eller känner att ni vill komma åt någon aspekt i just ert område som de analysmodeller som är presenterade inom kursen inte fångar upp så får ni gärna hitta en som passar er problemställning och komplettera.

De geografiska avgränsningarna utgår ifrån de områden vi diskuterar fram med kommunen. Om ni vill förändra områdets avgränsningar något går det bra ifall ni på ett bra sätt kan motivera varför. Mer omfattande underlag och bakgrundsfakta samlas in av gruppen på egen hand. Kommunens hemsidor kan vara bra ställen att få information om både området i sig och befolkningen.

Se till ni har med både bakgrundsfakta och de teoretiska utgångspunkterna för de modeller och teorier ni använder er av i analyserna. Motivera de analyser ni har valt, beskriv er metod och era resultat. Använd gärna text tillsammans med skisser (i form av figurer som cirklar eller linjer, olika färger på områden, skrafferingar, foton och/eller collage) för att förmedla en så tydlig bild som möjligt. För källhänvis-

ningar ska referenshanteringssystem användas.

Avsluta behovsrapporten med en hänvisning till hur ni ser att man skulle kunna gå vidare. Med utgångspunkt i era bakgrundsfakta och analyser formulerar ni väl grundade önskemål inför framtiden i någon form av vision för området. Visionen är inte avsedd att resultera i detaljerade förslag för enskilda platser utan den ska ligga på ett mer strategiskt och analytiskt plan, eventuellt med vissa exemplifieringar som är mer detaljerade. Här är det också lämpligt att nämna något om hur ni ser på det fortsatta arbetets utformning. Inlämning sker i form av en rapport (max 20 sidor) där bilder och text kombineras.

Dessa ”stora” uppgifter är dock bara kulmen på de studier av komplexa samband mellan människa och miljö som pågår genom hela programmet. Den ovan beskrivna behovsanalysuppgiften genomförs dessutom med begränsade resurser och för flertalet studenter begränsad tid att studera platsen. Eftersom många av studenterna läser på distans, måste platsbesöken göras vid kursträffarna. Den tämligen komplexa uppgiften ställer alltså höga krav på studenternas förmåga att bedöma platsen på ett korrekt sätt, brukarnas behov och platsens potential och att integrera alla tillgängliga fakta och teorier till en användbar plan.

Värdering

Examensmålet är för denna examen själva kärnan i studierna: förmågan att syntetisera och integrera komplexa data till något användbart. Kursernas slutinlämningar och större övningsuppgifter har detta som syfte, och vi värderar därför att studenterna uppfyller detta examensmål.

Del 1

Examensmål 4

För magistorexamen ska studenten visa förmåga att självständigt identifiera och formulera frågeställningar samt att planera och med adekvata metoder genomföra kvalificerade uppgifter inom givna tidsramar

Redovisa, analysera och värdera studenternas måluppfyllelse i förhållande till examensmålet.

Redovisning och analys

Detta examensmål uppfylls framför allt genom det självständiga arbetet. Kursmålen för detta lyder:

Efter genomgången kurs skall studenten kunna:

- Kritiskt granska litteratur och forskning inom kunskapsområdet
- Formulera frågeställningar och genomföra undersökningar kring samspelet mellan människa och fysisk miljö
- Dra slutsatser från resultat som kan användas vid miljöutveckling
- Problematisera uppsatsämnet i förhållande till relevanta kunskaper från grundexamen och yrkesliv.

Det självständiga arbetet skrivs individuellt, och i ett ämne efter eget val. De studerande gör upp en arbetsplan, ett program för studien och en tidplan. Exjobben redovisas alltid muntligt av samtliga studenter vid ett redovisningstillfälle, och det är därför nödvändigt att tidsramarna hålls, när man väl har bestämt redovisningsdatum. Tidsplanen kan dock revideras vid behov och det finns ingen särskild påföljd om studenten inte håller den. Även redovisningen sker inom givna tidsramar, där studenten redovisar sitt arbete under cirka 20 minuter, varefter en annan student opponerar på arbetet och därefter får examinatorn och sedan auditoriet möjlighet till frågor och diskussion. Hela redovisningen tar sammanlagt ungefär en timme.

Som förberedelse inför det självständiga arbetet tränas de studerande i detta examensmål i t ex det tämligen fritt hållna stora grupparbetet i kursen LP0518 (se sid 4, examensmål 1), samt behovsanalysen i LP0515 (se sid 15-16, examensmål 3), där studenterna inom givna ramar själva får formulera ett problem och ett förslag till lösning på detta. I båda fallen är det, förutom själva frågeformuleringen, även nödvändigt att de studerande planerar sitt arbete både med avseende på metoder och tidsramar.

Värdering

Genom det självständiga arbetet och andra omfattande uppgifter inom programmet kan detta mål anses vara mycket väl uppfyllt.

Del 1

Examensmål 7

För magisterexamen ska studenten visa förmåga att inom huvudområdet för utbildningen göra bedömningar med hänsyn till relevanta vetenskapliga, samhällliga och etiska aspekter samt visa medvetenhet om etiska aspekter på forsknings- och utvecklingsarbete

Redovisa, analysera och värdera studenternas måluppfyllelse i förhållande till examensmålet.

Redovisning och analys

Detta är ett mycket viktigt mål för utbildningen. Eftersom den bygger på miljöpsykologiska principer, dvs. människa/miljö-relationer, är de etiska aspekterna ständigt aktuella. Rent praktiskt kan det yttra sig som i Gåturs-uppgiften ovan (sid 11-13, examensmål 2), där barn är involverade i studien. Mera principiellt och övergripande hanteras det t.ex. i den följande relativt fritt utformade uppgiften i kurs LP0518:

Uppgiften går ut på att du visar att du kan

- diskutera och reflektera kring användningen av utemiljöer i anslutning till olika institutioners verksamheter (Lärandemål 1)
- diskutera och reflektera kring utemiljöns betydelse för välbefinnande, hälsa och utveckling för olika brukargrupper inom vård, skola och omsorg (Lärandemål 2)
- kommunicera praktiska och teoretiska kunskaper inom området till yrkesverksamma och lek-män (Lärandemål 5)

Exakt hur du går till väga för att visa dessa kunskaper är upp till dig, och det är i sig en del av själva uppgiften att komma på hur. Använd dig av föreläsningar, studiebesök, övningar samt litteraturen under kurs temat och/eller annan litteratur som du själv önskar. Diskutera hur utemiljön har betydelse för hälsa och utveckling framförallt för brukargrupper inom vård och omsorg. Det ska framgå i texten vad som är egna reflektioner och vad som är hämtat i litteraturen. Källhänvisningar ska tydligt visa var olika fakta kommer ifrån. Källförteckning ska finnas längst bak i sammanställningen.

Även om det inte är explicit uttryckt, så kräver uppgiften att studenten väger in mycket starka etiska aspekter, då de brukargrupper som är aktuella hör till de svagare och utsatta i samhället.

Vetenskapliga och samhällliga aspekter ingår också generellt i utbildningen. Som exempel kan hänvisas till behovsanalysen i LP0515 (sid 15-16, examensmål 3) och projektuppgiften i LP0518 (sid 4, examensmål 1) där studenten även får beakta samhällliga aspekter i uppgiftslösningen, med stöd i den för huvudämnet vetenskapliga litteraturen.

Värdering

Även detta examensmål genomsyrar på olika sätt hela utbildningen, vars syfte är att med en starkt vetenskaplig (miljöpsykologisk) bas göra samhällliga bedömningar där bl.a. etiska aspekter är avgörande.

Del 2

Syftet med den andra delen av självvärderingen är att redovisa de förutsättningar som har en påtaglig betydelse för utbildningens resultat. En sådan förutsättning är den lärarresurs som används i den utvärderade utbildningen. Därför bör lärosätena i självvärderingen redovisa uppgifter om lärarkompetens och lärarkapacitet samt analysera dessa uppgifter i relation till antal studenter och de mål som gäller för den aktuella examen. Lärosätena har också möjlighet att redovisa och analysera relevanta uppgifter om studenternas förutsättningar och argumentera för hur detta kan ha påverkat utbildningens resultat.

Del 2

Av regeringens uppdrag till Högskoleverket (U2009/427/UH) framgår att:

"Lärarnas kompetens och tillgången på lärare är förutsättningar som normalt har en påtaglig betydelse för utbildningens resultat. Det ska därför ingå som en del i utvärderingarna. Det är dock viktigt att poängtera att lärarkompetensen ska bedömas i relation till de mål som finns för respektive examen. Därför ska lärosätena i självvärderingen redovisa uppgifter om lärarnas kompetens och tillgången på lärare och analysera dessa uppgifter i relation till resultaten."

Analysera lärarkompetens och lärarkapacitet i relation till antalet studenter och de utvalda målen. Här bör även lärarnas yrkeskompetens analyseras i relation till målen.

Analysen av lärarkompetens och lärarkapacitet kompletteras med en redovisning i tabellform. Tabellen ligger sist i självvärderingen.

Lärarkompetens och lärarkapacitet

Den lärarkompetens som är tillgänglig för undervisningen på NHT fyller gott och väl behovet av erfarna universitetslärare som krävs på avancerad nivå: disputerade forskare med gott stöd av doktorander inom fältet, varav några dessutom är meriterade genom NHT-magisterexamen. Forskningen inom detta fält vid SLU håller dessutom mycket hög klass, vilket bland annat Alnarpsmodellen för naturbaserad terapi vid Alnarps Rehabiliteringsträdgård har bevisat.

Den institution som huvudsakligen undervisar på NHT är Arbetsvetenskap, Ekonomi & Miljöpsykologi vid SLU i Alnarp med gott stöd från främst Landskapsarkitektur och Landskapsutveckling, även dessa vid SLU Alnarp.

Pedagogisk kompetens och utveckling

Majoriteten av de anställda lärarna har gått en pedagogisk grundkurs som SLU ger och samtliga examinators har gått SLU:s kurs i betygssättning; ett krav som infördes av SLU:s ledning i samband med att de flergradiga betygen infördes läsåret 2008/09. På avancerad nivå ska examinator ha minst doktorexamen inom relevant område.

Slutsats

Lärarkompetensen garanterar genom sitt pedagogiska kunnande och sin starka forskningsbakgrund att studenterna får den kunskap och förståelse inom huvudområdet och den kunskap om områdets vetenskapliga grund som är nödvändig, liksom kunskap om relevanta metoder inom området, och orientering om aktuella forskningsfrågor. Likaså bedöms lärarkompetensen bidra till fördjupad kunskap inom tillämpliga delar av huvudområdet. Vidare menar vi att lärarnas kompetens och erfarenhet bidrar till att hos studenterna säkra en förmåga att söka, samla, värdera och kritiskt tolka relevant information i en problemställning samt att kritiskt diskutera företeelser, frågeställningar och situationer. Formell handledarutbildning (docenter) och/eller flera års handledarerfarenhet hos lärarna stärker även utbildningens kapacitet att bedöma studenternas förmåga att muntligt, skriftligt och visuellt redogöra för och diskutera information, problem och lösningar. Som sektorsuniversitet har SLU generellt en stark koppling mellan den forskning som bedrivs och samhällets behov av kunskap, vilket bidrar till att det finns

en erfarenhet att diskutera med och inom olika grupper, vilket också kommer studenterna till del i utbildningen.

Vi bedömer sålunda att:

- studenterna befinner sig i en miljö med stark forskningskoppling, vilken är till stor nytta för deras utveckling av ett akademiskt förhållningssätt
- lärarkapaciteten är mycket god
- lärar- och handledarkompetensen inom alla delar av utbildningen är hög särskilt avseende forskningskompetens
- vi har en mycket hög kompetens inom det aktuella forskningsfältet som är till stor nytta för huvudområdet och för tvärvetenskapliga överväganden.

Antal helårsstudenter

Redovisa antal helårsstudenter i den aktuella utbildningen. Redovisningsperioden ska överensstämma med den period som har valts för redovisning av lärarkompetens och lärarkapacitet.

Antal helårsstudenter i aktuell utbildning

	Antal
Helårsstudenter	12,8

Del 2

Studenternas förutsättningar

Här ges möjlighet att redovisa och analysera relevanta uppgifter om studenternas förutsättningar och argumentera för hur detta kan ha påverkat utbildningens resultat.

NHT är en distansutbildning, som kan läsas på hel- eller halvfart. Detta upplägg är mycket flexibelt och gör att betydligt fler studenter får möjlighet att gå utbildningen än vad som annars hade varit möjligt. Det ställer höga krav på det pedagogiska genomförandet och helt på distans är det inte möjligt att genomföra utbildningen, då ämnets karaktär kräver att man träffas och får möjlighet att diskutera i realtid och genomföra övningar i grupp i ett landskapssammanhang. Upplägget blir därför något av en kompromiss mellan distans- och campusstudier.

En nackdel är dock den låga genomströmningen som orsakas av att studenterna tappar tempo på grund av att de vanligen är yrkesverksamma (medelåldern är tämligen hög på programmet) och har svårt att genomföra programmet inom ramarna. Därför finns det under den aktuella perioden bara fem godkända examensarbeten. Dock kan man förvänta sig en viss upphämtning av den siffran, eftersom sökrycket till utbildningen har ökat under de senaste åren.

Ämnets karaktär gör också att kvinnodominansen på programmet är mycket hög – hög andel lärare och vårdutbildade. Även de campusstudenter som väljer NHT kommer från andra SLU-utbildningar med hög andel kvinnor (främst landskapsingenjör-, landskapsarkitekt- och trädgårdsingenjör/design-programmen).

Del 3

Andra förhållanden

Här kan lärosätet redovisa fakta om de självständiga arbeten som ingår i respektive utbildning, till exempel:

Hur många högskolepoäng det självständiga arbetet omfattar.

Under vilken termin det självständiga arbetet vanligen genomförs.

Om studenterna vanligen arbetar ensamma eller i grupp och i så fall hur många studenter som vanligtvis ingår i gruppen.

Här ges möjlighet att redovisa andra förhållanden som kan vara särskilt betydelsefulla för att bedöma den aktuella utbildningen och som inte har redovisats tidigare i självvärderingen. Det kan till exempel vara lokala mål, utbildningens profil eller hur stor andel studenter som läser kurser i huvudområdet i program respektive som fristående kurs.

Vägarna till magisterexamen i landskapsplanering

Magisterexamen i landskapsplanering når man vid SLU normalt på ett av två något skilda sätt: antingen 1) genom att efter en kandidatexamen eller motsvarande i landskapsplanering läsa kurser på avancerad nivå (eller max 15 hp på grundnivå) motsvarande 60 hp, inklusive en fristående magisterexamensarbetskurs, eller 2) genom att genomföra magisterprogrammet *Natur, hälsa och trädgård* (NHT).

Alternativ 1) är formellt möjligt både i Ultuna och Alnarp, men under den aktuella perioden har enbart ett sådant arbete producerats och det gjordes i Alnarp. De program som kan tänkas leda fram till denna väg är *landskapsarkitektprogrammets* kandidatnivå, *landskapsingenjörsprogrammet* och *trädgårdsingenjör/design – kandidatprogram*. Då det senare är relativt nytt (även om man även efter den tidigare tvååriga utbildningen har kunnat komplettera till en kandidat) och landskapsarkitektstudenternas naturliga väg till en examen på avancerad nivå är genom yrkes/masterexamen, så har den naturliga kanalen varit landskapsingenjörsprogrammet. Formellt kan även vissa magister- eller masterprogram (t.ex. *Hållbar stadsutveckling* eller *Landscape Architecture Master*) leda till en sådan examen, men det sker normalt inte.

Alternativ 2) finns bara i Alnarp, men eftersom NHT är en distansutbildning, så är det åtkomligt för studenter över hela landet. Programmet ges på svenska och leder fram till en *magisterexamen med inriktning mot landskapsarkitekturens miljöpsykologi*, vilket gör att den i någon mening är mindre ”generell” än alt. 1). Examen enligt alt. 2) kräver att man läser minst 30 hp kurser inom programmet och gör ett examensarbete med inriktning. Programmet består av tre kurser (utöver examensarbetskurserna) vilka är dubbelklassade i landskapsplanering och landskapsarkitektur. Examen kan tas ut i något av huvudområdena landskapsplanering eller landskapsarkitektur. Under den aktuella perioden har dock enbart arbeten inom landskapsplanering gjorts, sammanlagt fem stycken. Programmet har relativt generösa förkunskapskrav, vilket delvis förklaras av programmets bakgrund som breddmagister. Förkunskapskraven lyder:

För att bli behörig till magisterprogrammet <i>Natur, hälsa och trädgård</i> krävs examen på grundnivå om minst 180 hp eller motsvarande utländsk examen. Examen på grundnivå omfattande 180 hp inom något av följande ämnes- eller utbildningsområden:

Arkitektur, fysisk planering, byggt teknik, kulturgeografi
Landskapsplanering, landskapsarkitektur, trädgårdsvetenskap, skogsvetenskap, miljövetenskap
Medicin, vård, behandling, rehabilitering
Psykologi, sociologi, antropologi, pedagogik
Fritidspedagogik, specialpedagogik
Dans, design, konst, musik, teater.
Särskild behörighet krävs enligt följande:
Svenska B/ Svenska 2B.
– Engelska A.

En grov karakteristik av dessa förkunskapskrav är att de innebär någon form av koppling mellan människa och miljö. Det är vanligt att NHT-studenter kvalificerar sig genom examina på kandidatnivå inom vårdsektorn eller det pedagogiska fältet. Det är dock inte ovanligt att studenter med en kandidatexamen från SLU söker in, främst från de tidigare nämnda programmen. Många av studenterna förvärvsarbetar samtidigt med studierna och medelåldern är relativt hög.

Sammanfattningsvis kan man säga att skillnaden mellan de båda alternativen är att alternativ 1) innebär att studenterna har en stark förankring i huvudområdet på grundnivå, men är något friare gentemot huvudområdet på avancerad nivå, medan alternativ 2) innebär att kopplingen till huvudområdet på grundnivå kan vara allt från svag till stark, medan studieordningen på avancerad nivå är mera stringent och inom ett snävare fält med fokus på miljöpsykologi inom en landskapsplanerings/landskapsarkitektur-kontext.

Denna självvärdering fokuseras nästan helt på alternativ 2), eftersom flertalet utexaminerade studenter tillhör denna kategori. Alternativ 1) kan betraktas som en delmängd av den generella masterexamen i landskapsplanering, eftersom kursutbudet (förutom själva examensarbetet) är detsamma, och det enda magisterexamensarbetet enligt detta alternativ under perioden är för övrigt starkt miljöpsykologiskt inriktat, dvs. det kunde nästan lika gärna ha producerats enligt alternativ 2).

Programmets tre kurser ger de olika pusselbitar som krävs för att kunna agera i enlighet med programmets intentioner. Programmet är inte avsett att ge ett ”yrke”, utan ska snarare ses som en möjlighet till specialisering inom det fack man tillhör genom sin grundutbildning. Programmets kurser kan i princip läsas i vilken ordning som helst (undantaget examensarbetet som kräver att man har 30 hp inom programmet klara), men det finns ändå en tänkt ordning som anses mest logisk, och som är den naturliga om man väljer att läsa programmet på halvfart, vilket är huvudalternativet. Alla kurserna går på halvfart över hela terminerna enligt följande:

Hösttermin läsår 1: Landskapsarkitekturs miljöpsykologi – hälsofrämjande livsmiljöer (**kurs 1, LP0515**)

Vårtermin läsår 1: Landskapsarkitekturs miljöpsykologi – hälsofrämjande miljöer i vård, skola och omsorg (**kurs 2, LP0518**)

Hösttermin läsår 2: Landskapsarkitekturs miljöpsykologi – teori och metod (**kurs 3, LP0519**)

Vårtermin läsår 2: Examensarbete (**kurs 4**)

Detta är den naturliga studiegången, men kurs 1 och 3 är samordnade så det går att läsa båda samtidigt, och kurs 2 och 4 går också att läsa samtidigt, vilket innebär att man i princip kan genomföra hela programmet på ett år. I praktiken är detta dock ganska ovanligt och av de knappt 30 studenter som tas in varje höst, är det normalt 2-3 som väljer denna möjlighet.

Det självständiga arbetet

Det självständiga arbetet på NHT är på 15 hp. Det genomförs i praktiken alltid en och en, delvis beroende på studenternas geografiska spridning. Varje student har minst en handledare från SLU och kan dessutom ha ytterligare handledare från olika håll, beroende på arbetets karaktär. Det examineras alltid av en vid SLU anställd disputerad forskare som är insatt i ämnet, dvs. i praktiken oftast av någon vid institutionen för arbetsetenskap, ekonomi och miljöpsykologi.

Arbetenas karaktär och ambitionsnivå skiftar väldigt mycket, huvudsakligen beroende på studenternas skiftande bakgrund. Två av arbetena under perioden är danska, vilket möjligen är oproportionellt mycket, men inte underligt på något vis – vanligen finns det en eller två danska eller isländska studenter på programmet. Språket på programmet är svenska, men danska (och norska) bedöms som likvärdiga. Skriftliga inlämningar kan dessutom göras på engelska, om detta skulle passa studenten bättre.

Den låga genomströmningen på NHT beror på de typiska studenternas situation – de är vanligen yrkesverksamma och bor inte i närheten av Alnarp, samtidigt som det självständiga arbetet inte innehåller något egentligt ”tvingande” moment. Studenten måste göra en tidsplan, men denna kan revideras vid behov. Det finns dock gott hopp om att genomströmningen kan förbättras de närmaste åren, då studenttillströmningen har ökat markant och det finns en tendens att antalet studenter som inte är yrkesverksamma ökar.

Lärarkompetens och lärarkapacitet

Analysen av lärarkompetens och lärarkapacitet kompletteras med en redovisning i tabellform. Tabellen syftar till att få en uppfattning om den huvudsakliga lärarkompetensen och lärarkapaciteten för respektive utbildning. Det är därmed inte nödvändigt att redovisa samtliga lärare som undervisar i en utbildning. Redovisningen görs per huvudområde (generella examina) eller per yrkesexamen. Utgå från aktuella förhållanden.

Vi har här valt att redovisa den lärarkompetens som är direkt anknuten till programmet Natur, Hälsa och Trädgård. För en lista över all undervisande personal i landskapsplanering/landskapsarkitektur, se lärarlisten i självvärderingarna för generell kandidat eller master i landskapsplanering eller landskapsarkitektur.

LÄRARKOMPETENS OCH LÄRARKAPACITET								
Akademisk titel/ akademisk examen (professor, docent, doktor, licentiat, master, magister)	Anställningens inriktning	Professionskompetens	Anställningens omfattning vid lärosätet (% av heltid)	Undervisning grundnivå (kandidat) inom huvudområdet (% av heltid)	Undervisning avancerad nivå (magister och/eller master) inom huvudområdet (% av heltid)	Tid för forskning vid lärosätet (% av heltid)	Namn	Kommentar
Master	Landskapsarkitektur, äldre- och vårdmiljöer	Landskapsarkitekt	100	25	25	50	Anna Bengtsson	
Professor	Hälsa och utemiljö, landskapsarkitektur	Landskapsarkitekt	100	0	10	90	Patrik Grahn	

Doktor	Ekologi, miljöpsykologi		100	0	20	10	Mats Gyllin	20 % institutionsgrundutbildningsansvarig; 50% programstudierektor
Professor	Landskapsarkitekturens miljöpsykologi	Landskapsarkitekt	100	0	50	50	Caroline Hägerhäll	
Doktor	Förvaltning	Landskapsarkitekt	100	55	25	40	Märit Jansson	
Doktor	Landskapsarkitektur stadsbyggnad	Landskapsarkitekt	100	70	5	25	Eva Kristensson	
Doktor	Landskapsarkitektur/planering lekmiljöer	Landskapsarkitekt	100	50	20	30	Maria Kylin	
	Trädgårdsterapi	Sjukgymnast	60	10	10	0	Lillian Lavesson	
Doktor	Utemiljöer för barn	Beteendevetare	100	0	10	90	Fredrika Mårtensson	
Doktor	Kulturarv, turism	Landskapsarkitekt	100	5	30	65	Anna Peterson	

Dessutom används ett flertal forskarstuderande, nydisputerade forskare och externa lärare från andra lärosäten i undervisningen.